

Igor Likar
PRIVID NA RDEČEM OTOKU
(Ekodrama – fragmenti)

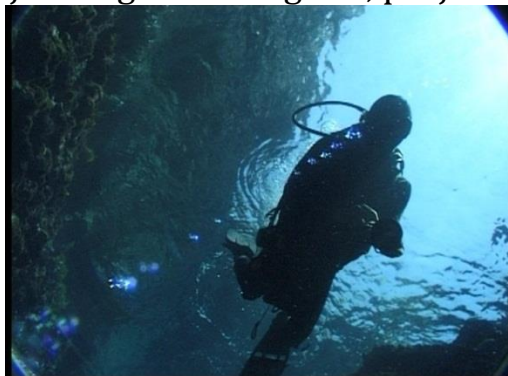
Morje je zibelka življenja ali nekakšna skrinja zaveze vsega živega. To veliko bitje skriva našemu času še nepoznane odgovore, ki jih bo nekoč poslalo na obale naše civilizacije.

O IGRI

PRIVID NA RDEČEM OTOKU je napeta zgodba o spopadu med represivnim in naprednim, zgodba o usodi doktorja biologije in raziskovalca morskih ekosistemov ter njegovih dveh asistentov, ki postanejo žrtve prikrivanja resnice o nenadnem pojavu halucinogene sluzi v morskih globinah in ki jih kot neželene priče izolirajo in odstranijo.

V tem vznemirljivem delu, ki je neke vrste eko-drama, si zastavlja avtor temeljna vprašanja o času, v katerem živimo.

Ali je svet res le po meri človeka? Ali ta naš, na antropocentrizmu utemeljeni svet, ne čakajo nemara v prihodnosti presenetljive reakcije narave in okolja? Se nemara skrivajo v morskih globinah? Kje so meje med živim in neživim? Bo človekov stvariteljski sen spremenil svet, ki ga obdaja, v halucinantno resničnost? Vemo, kaj je hologrfski diagram, projekcija nežive snovi?

»Svet razpada po meri človeka«, zapiše v svojem dnevniku profesor Karl, doktor biologije morskih sistemov. »Človek je rak na telesu narave. Ne le živo, ki se prilagaja pogojem okolja, tudi neživa snov lahko nenadoma oživi s podivjanimi oblikami in se postavi po robu človeku in njegovim posegom v naravo.«

Radiofonsko besedilo pesnika, pisatelja in režiserja Igorja Likarja PRIVID NA RDEČEM OTOKU je dobilo prvo nagrado na anonimnem natečaju Radia Slovenija 2007 med 70 besedili.

Likarjeva ekološka drama, spisana v fragmentih, vsebuje tudi motive prave medijske kriminalke, saj v njej igrata veliko vlogo tudi radio in njegov vpliv na javnost in na razkrivanje pravih ozadij ravnanj političnih in vojaških elit. Gre za neke vrste tematsko in oblikovno nadaljevanje avtorjeve nagrajene radijske igre *Brisanje resničnosti*, leta 1988 v Italiji uvrščene med pet najboljših svetovnih besedil. Avtor jo uprizarja z istim interpretom, Radkom Poličem - Racom v glavni vlogi, tokrat v liku profesorja Karla.

Prikazuje, kako se lahko kaj hitro iz sredstva za razkrivanje dejstev radio spremeni v prav nasprotno sredstvo, v priročno orodje za manipulacijo javnosti in za prikrivanje resničnih dejstev. Je takšen medij, ki lahko, po dogodkih, spremeni resničnost v zgodbo, posneti dokument predstavi kot fikcijo, dokumentarne posnetke pa kot zaigrano izmišljijo oz. radijsko igro.

V igri, ki je bila deloma posneta tudi pod vodo, nastopajo ob Radku Poliču številni slovenski igralci, med drugimi v vlogi njegovih asistentov Gašper Tič in Lotos Šparovec.

To je prva radiofonska igra, v kateri so bili slovenski igralci v vlogah potapljačev posneti tudi s podvodnimi mikrofoni. Ambientalna podvodna snemanja je ekipa posnela na Jadranu, v okolici Primoštene na Hrvaškem.

Fotografije: Tomaž Hočevar in Igor Likar

PODATKI O IGRI

VLOGE:

PROFESOR KARL, doktor biologije morskih ekosistemov – RADKO POLIČ
 SIMON, profesorjev asistent – GAŠPER TIČ
 DIEGO, drugi profesorjev asistent – LOTOS VINCENC ŠPAROVEC
 DAMJAN, radijski reporter na terenu – MARKO MANDIČ

DIREKTOR OCEANOGRFSKEGA INŠTITUTA – JANEZ STARINA
 VOJAŠKI IZVEDENEC HERMAN, POVELJNIK OBALNE ZAŠČITE – UROŠ SMOLEJ
 NOTRANJI MINISTER – IVO BAN
 DOKTOR SCHIELD – BORIS OSTAN
 MORENA, Simonovo dekle – NATAŠA TIČ RALIJAN
 OTOŠKI RIBIČ DELVECCHIO – POLDE BIBIČ
 RIBIČEVA ŽENA – LJERKA BELAK
 MODREATORKA V RADIJSKEM STUDIJU – MIJA ŠKRABEC ARBANAS
 RADIJSKI NOVINAR V STUDIJU – ANDREJ KAROLI
 MAGISTER EISELT, strokovnjak za komunikacijo z množicami – BORIS BERGANT
 TONSKA TEHNIKA – JON ČERGAN, STANE KOŠMRLJ
 ŽANA, sodelavka na inštitutu – NEVENKA SEDLAR
 PRVI SPECIALEC - VOJKO ZIDAR
 DRUGI SPECIALEC - ROBERT VERTOVŠEK
 KAPITAN LADJE (na zvezi) – ANDREJ NAHTIGAL
 GLAS ODDAJNIKA OPAZOVALNEGA CENTRA – ZMAGO FRECE

Organizacija snemanj: ALENKA KOVAČIČ

Strokovni svetovalec za podvodno snemanje: TOMAŽ HOČEVAR- FRITZ
 Vodja ambientalnih in studijskih snemanj: MIRO MARINŠEK
 Asistenta tona - SONJA STRENAR, ZMAGO FRECE
 Snemanje podvodnih posnetkov, sinhronizacija: SAŠO ROMIH

Editing in končna montaža: ALEKS PIRKMAJER

Komponist fragmentov izvirne glasbe: BOJAN JURJEVČIČ JURKI
 Glasbeno oblikovanje igre: DARJA HLAVKA GODINA

Režija: IGOR LIKAR

Urednica: GABRIJELA GRUDEN

Posneto v dramskem studiu Radia Slovenija, v zakloniščih in prostorih Izobraževalnega središča RTV SLOVENIJA, oktobra 2009.
 Podvodni posnetki so bili posneti v potapljaškem centru Manta v Primoštenu, novembra 2009.
 Editing - Studio 14 Radia Slovenija 2013.

1. PROFESORJEV DNEVNIK

Helikopter preleti čeri z galebi in izgine. Potop pod gladino.

PROFESORJEV DNEVNIK: Morje je nekakšna skrinja zaveze vsega živega. Veliko, prosojno bitje, ki se preliva v dotikih bližnjih in daljnih obal. Slišim, kako hrope in diha v svojih nepreglednih globinah. Čutim to neskočno energijo druženja, v kateri se kipeče ponavlja sveti organon življenja.

Glasba do vrhunca. Rez.

2. MED POTOPOM

Dihi »od znotraj«, iz potapljačeve maske..

PROFESOR KARL: Me slišiš, Diego?

Samo profesorjevo dihanje. Še en nerazločen pisk na drugi strani. Nato – končno glas.

DIEGO: Slišim, profesor, slišim ...

PROFESOR KARL: Si že tam?

DIEGO (*nekoliko razločneje*): Sem 55 metrov globoko. Dno je tik pod menoj.

Ritem pulzirajočega dihanja ob mikrofonski opni. Občasno piski Diegovega mikrofona.

DIEGO: Na dnu so kosmi snovi.

PROFESOR: Poskušaj se jim približati, Diego!

DIEGO: Bi radi, da vzamem vzorec, profesor?

PROFESOR: Poskusi!

3. PROFESORJEV DNEVNIK

Izdihani mehurčki potapljača po vodo. V ozadju tiha, sferična glasba.

PROFESORJEV DNEVNIK: Zdi se, da vse, kar nas obdaja, (nastalo) le po zaslugi človeka in njegovih hlepečih, stvariteljskih sanj. Da je ves svet le – po meri človeka. A še malo ni tako. Kadar se potapljam v globine, čutim, da v mogočnih temeljih sveta nekaj ohranja in varuje njegove neznane zakone...Po tolkih letih dela v znanosti sem se dokopal do spoznanja, da neživo s premočjo skrite entelehije, nekakšne snovne inteligence, obdaja živo. In da prav ono določa meje med živim in neživim in da o tem mi, preiskovalci oblik s površja, ne vemo nič ... ne vemo, nič.

Glasba.

4. MED POTOPOM – nadaljevanje

Pisk zveze.

PROFESOR: Diego?! ...

Dolg vdih namesto odgovora. Nato je blizu slišati mehurčke izdihanega zraka. Drugi asistent – Simon – zaplava pred profesorja.

SIMON (*blizu*): Naj grem s kamero dol, k njemu ... profesor?

PROFESOR: Ne, počakala bova tu, Simon.

Dihi. Pisk zveze..

DIEGO: Jemljem vzorec. Zdi se, da gre za proteinsko maso

PROFESOR: Kako debela je plast, Diego?

DIEGO: Približno pol metra.

Dihanje. Nenadoma Diegov negotov glas.

DIEGO: Profesor! Profesor!

PROFESOR KARL: Diego, kaj je?

Pisk sonde.

PROFESOR KARL: Diego?!

DIEGO: Česa podobnega še nisem videl, profesor!?

Pospešeno dihanje.

PROFESOR KARL: Govori, zaboga!

Nekaj časa ni odgovora.

DIEGO: Ta...sluz?! Ne samo da se premika, tudi spreminja se. In razmika...v vrtečo se odprtino. Kot nekakšen ...

PROFESOR KARL: Kot kaj?

DIEGO: Kot...nekakšen predor! In v njem je svetlo. Svetlo je, kot bi žarele luči!

Negotovost na zvezi.

PROFESOR KARL: Simon, pripravi se za spust! K njemu morava, takoj! Diego halucinira.

SIMON: Razumem, profesor.

PROFESOR KARL (*glasneje v eter*): Diego, prihajava.

Zvoki potopa. Sledi dihanje in napetost.

5. PROFESORJEV DNEVNIK

Šum valov. Oddaljeni zvoki pod gladino. In zveze potapljačev. In oddaljene orgle?

PROFESORJEV DNEVNIK: Neštete oblike drobnih življenj srečujejo druga drugo na poti iz temin proti svetlobi površja, si izmenjujejo barve in poglede, se družijo in se spet razhajajo proti temnim samotam dna.

Akordi vse močnejši.

PROFESORJEV DNEVNIK: Vedno se mi zdi, da me med potopom spremljajo oddaljene orgle. Akordi donijo kot silna prisposodba kipenja vsega živega. Z mogočnostjo tega prisluha se potapljam proti dnu. In ob mehurčkih izdihanega zraka, me spremlja vedno ista misel: mar res obvladujemo svet?

Glasba med zvoki potapljanja izgine.

6. RADIO – PRVO JAVLJANJE

Mehurčki. Glasove iz radijskega studia je slišati, kot da bi prihajal iz globin morja. Vedno bliže.

RADIJSKI VODITELJ: No in čez nekaj trenutkov se bomo povezali z našim reporterjem, ki bo poročal o zares nenavadnem dogodku.

RADIJSKA VODITELJICA: Kje se trenutno nahajaš, Damjan?

Pljusk. Zvoki z obale. V daljavi ladijska sirena. Škržati iz nekega pinijevega gozdiča.

REPORTER: Dober dan vsem poslušalcem in poslušalkam. Oglašam se iz zaliva pred Rdečim otokom, iz enega najlepših predelov naše riviere. Tu se še ni pomirilo vznemirjenje zaradi nenavnega dogodka, nekakšnega skupinskega privida, ki ga imajo nekateri, lahko bi rekli, za nekakšno "skrivnostno razodetje", že kar »usodno znamenje" .

V ozadju reporterja slišimo vožnjo težkih vozil. Vmes zaznamo tudi občasne sunke vetra v mikrofon. Sirene parnikov.

REPORTER: Obala je zdaj zastražena Vsepovsod so pripadniki vojske, ki nadzoruje obalo in skrbi, da se, če sem nekoliko ironičen, "privid" , ki se je tu zgodil, oziroma prikazal ljudem, ne bi ponovil.

RADIJSKA VODITELJICA (v studiu): Za kaj pravzaprav gre, Damjan? Bi zdaj že lahko povedal našim poslušalcem, kaj se je zgodilo?

REPORTER (premik mikrofona): Ja, morje v zalivu pred Rdečim otokom, pod cerkvico sv. Mikule, je nenadoma skrivnostno zažarelo. Ljudje so prihajali od vsepovsod opazovat ta nenavadni soj. Pravijo, da se je ves zaliv spremenil v nekakšno fluorescentno Rešnje Telo. Nekateri domačini pravijo celo, da se jim je zdelo, da so bili v vodi obrazi, ki so gledali vanje.

Nekje v ozadju šum vožnje motornega čolna. Galebi.

RADIJSKA VODITELJICA: Meniš, da to, kar se dogaja, ne spominja nekoliko na pojave masovne histerije, kakršni so bili opaženi po prvi svetovni v Flandriji in ponekod drugod v severni Evropi?

REPORTER: Seveda, tako se dozdeva...A kar tako, brez podrobnosti, brez podrobnejše raziskave...ne moremo postavljati dokončnih trditev.. O tem bom vsekakor lahko povedal več pozneje, ko bomo poskušal govoriti z nekaterimi pričami dogodka...Seveda, če mi bo to uspelo, kajti dogodek je za zdaj še neuraden in skrbno prikrivan. Jaz bom poskušal najboljše. Za zdaj pa lep pozdrav v studio.

Zvoki luke. Potop pod gladino. Glasovi iz radijske postaje se slišijo zdaj izpod gladine.

RADIJSKI VODITELJ: Torej naš reporter Damjan je na terenu. Ko bo kaj novega, se spet oglasi...

Glasovi z radia izginjajo v globino. Mehurčki.

RADIJSKA VODITELJICA: Naj povemo, da bomo o nenavadnem pojavu govorili tudi z gosti, ki se nam bodo pridružili v studiu. To je bilo naše prvo poročanje o dogodku pred Rdečim otokom.

Zadnji zvoki izginejo v šumu mehurčkov pod vodo. Zvon nekje spodaj, pod gladino. In glasovi potapljačev v mikrofonski maski.

7. MED POTOPI – nadaljevanje

Motor ladje, slišen pod vodo. In signal za zvezo z ladjo.

GLAS Z LADJE: Profesor, oglasite se! Tu ladja ...

Pisk podvodne sonde.

GLAS Z LADJE: Kaj se dogaja, profesor? Ponavljam: oglasite se?!

PROFESOR KARL(iz globin): Ne veva natančno, a nekaj se dogaja spodaj pri Diegu.

Znova pisk sonde.

DIEGO (še bolj oddaljeno): Profesor?...Me slišite?.

PROFESOR KARL: Slišim! Je vse v redu, Diego?

DIEGO: Snov se širi. Kot nekakšna pena... In kot bi spreminjala agregatno stanje, se razliva v drobne, svetleče mehurčke.

PROFESOR KARL: Ne približuj se ji več.

DIEGO: Vse več je teh rdeče žarečih kapljic...

Sunkoviti zamahi potapljača pod vodo.

DIEGO: Umikam se, a gre za meno!

GLAS Z LADJE: Profesor, takoj se spustite k Diegu!

PROFESOR KARL: Preklete, kaj pa mislite, da počneva?!

DIEGO: Kje sta?!

Diegovo sopenje in piski.

PROFESOR KARL: Kakih sto metrov od tebe, Diego.

DIEGO: Zdaj je tu... Razliva se okoli mene.

Sunkovito dihanje. Glasba.

DIEGO: Vse gostejša je. Kot oblak!

Motnje. Krik Diega

DIEGO (*paničen glas*): Globinomer nori, čeprav se ne premikam. Ne vem, kaj naj naredim?...

Diegov glas postaja vse bolj nerazločen.

DIEGO: Pritisk se veča. Kot da bi globina naglo naraščala... Aaa! Prekriva me!

GLAS Z LADJE: Kaj se dogaja, profesor? Sporočite ...

Motnje.

GLAS Z LADJE: Zakaj ni slike? Vključite kamero!

Pisk ladijske zveze. Trušč motenj.

8. PREOBLEKA

Čoln se približuje obali. Izkrčavanje in prelaganje opreme iz čolna.

Koraki po vodi. Vlečenje čolna po pesku na obalo.

Vrata hangarja. Vstop v zaprt prostor z bazeni z morsko vodo. Izpusti zraka iz ventilov v testni bazen. Šum pospravljanja jeklenk.

SODELAVKA ŽANA (potrka): K direktorju morata. V knjižnici vaju čaka.

SIMON: Takoj? Komaj sva se preoblekla.

PROFESOR KARL: Žana, povejte, da prideva. Samo opremo pospraviva

SIMON: Kaj hoče od naju?

PROFESOR KARL: Ha! Kaj hoče od naju? Lojalnost, Simon! Lojalnost....in posnetke!

9. PROFESORJEV DNEVNIK

Signali in zvoki potujejo skozi podvodni svet. Kot nekakšna glasba. Vmes – v odmevu – izdihani mehurčki potapljača, ki se spušča.

PROFESORJEV DNEVNIK: Obvladujemo svet? Ne! Danes, po tolikih letih raziskovanja meje med živim in neživim, menim, da je človekova predstava o svetu varljiva. In da je še kako povezana z njegovim vztrajnim hotenjem po spreminjanju sveta.

Danes mislim, da se vse, česar se v naravi dotaknemo, prej ali slej zdrobi v naših rokah.

In da je vse, kar smo kot človeštvo lahko ustvarili v življenju zemlje – le začasno. (10.41)

Izginja glasba. Izginjajo signali. Zvočni rez.

10. SESTANEK NA OCEANOGRFSKEM INŠTITUTU

Vrata se odprejo.

DIREKTOR INŠTITUTA: Samo na vaju še čakamo. Sedita.

Šum stolov.

DIREKTOR INŠTITUTA: Naj povem kar naravnost, zakaj sem vaju poklical...Nič od tega, kar se je zgodilo na današnjem kontrolnem potopu, ne sme priti v javnost.

Tišina.

PROFESOR KARL (poudarjeno počasi): Razumljivo.

DIREKTOR INŠTITUTA: Kar sta videla v bližini Rdečega otoka, je odslej stroga tajnost in mora to tudi ostati.

SIMON: Ampak gospod direktor ...

DIREKTOR INŠTITUTA: Kaj »ampak«, Simon?

SIMON: Kaj pa..?

DIREKTOR INŠTITUTA: Obvestili smo Diegovo družino, da je izginil ob redni kontroli in da pogrešanega iščemo. Mar ni to res?

PROFESOR KARL: Oprostite, malenkost, vendar to ni bila redna kontrola. Bila je specialna naloga.

DIREKTOR INŠTITUTA: Kakor koli! Ko bodo našli truplo, bo narejen tudi sodni zapisnik....

PROFESOR KARL: Ampak... videla sva, kaj se je zgodilo. Da ge je... *(Sam umolkne.)*

DIREKTOR INŠTITUTA: Da ga je ...? Kaj, profesor?

SIMON *(čez čas)*: Bila sva vendar tam, očitvidca?! Ne morete sporočati, da je kar izginil.

DIREKTOR INŠTITUTA *(ostro)*: Kar se je dogajalo, kar sta videla in slišala, pozabita.

SIMON *(nejeverno, počasi)*: Pozabiva naj?

Molk.

DIREKTOR INŠTITUTA *(poudarjeno)*: Dokler ne raziščemo ozadja dogodka, ne sme v javnost noben podatek. V preiskavi se nam bodo zato pridružile specialne vojaške enote.

PROFESOR KARL: Ti mrhovinarji. Z njimi ne bom sodeloval.

VOJAŠKI IZVEDENEC HERMAN: Vas bomo vprašali nazadnje!

DIREKTOR INŠTITUTA: No, bodimo mirni, kolegi. V naslednjih dneh želimo ugotoviti, ali je šlo pri vseh le za halucinantni predstadij kompresijske bolezni, torej za človeški faktor...ali...

PROFESOR KARL: Kompresijske bolezni? A tako?!

SIMON: Kaj nisva opravila testa, ki je nedvoumno pokazal, da sva bila pri popolni zavesti? Zakaj ne pojasnujemo, kaj sva videla? Diego ni haluciniral. Tudi midva nisva!?

DIREKTOR INŠTITUTA: O tem se bomo lahko še veliko pogovarjali. Zdaj pa...Od danes bosta v karanteni. Za vaju veljajo vsa pravila tajne naloge. Domače smo že obvestili, da bosta še nekaj časa odsotna, na »terenu«

PROFESOR KARL: Kako si drznete?

Profesor skoči, a ga zadržijo močne roke specialca.

VOJAŠKI IZVEDENEC HERMAN: Sedite no nazaj, gospod profesor!

Profesor sede nazaj.

SIMON: Je vse to mogoče?

PROFESOR KARL: Je, Simon. Na žalost, je! Postala sva talca pedantne znanstvene nevere, ki ji meje določajo strah pred neznanim, pritlehna omejenost pravil in, seveda, strah ogrožene črede, ki je pripravljena izvreči vse, kar bi skalilo odnose v njej...*(direktorju inštituta)* Torej sva talca?!...Očitno igrate nekakšen krizni štab...Simon, zdaj boš odkril nov podrazred v skupini svojih znanstvenih znancev. Ne veš, ali so tako pedantni, ker so žuželkarji ali ker so spužvarji, ali pa so...

DIREKTOR INŠTITUTA: No, bodite tiho, profesor!

PROFESOR KARL: ... na koncu pa se izkaže, da gre le za darvinistične policaje!

Silovit tresk po mizi.

VOJAŠKI IZVEDENEC HERMAN *(kriče)*: Tiho! Tu nismo v plemenski hordi, v kateri lahko vsak govori, kar se mu zljubi! Ne prenašam domišljavih starcev!

PROFESOR KARL *(po pavzi)*: Torej to pomeni, da sva v priporu?

VOJAŠKI IZVEDENEC HERMAN: Pomeni varnostno preiskavo ozadja dogodka. Zato moramo izključiti iz nje vse možne osebne reakcije in individualna ravnanja.

DIREKTOR INŠTITUTA: Če je pojav resničen, nas čaka velika odgovornost glede tega, kaj sporočiti javnosti.

PROFESOR KARL: Če je??! Dovolite, ampak poskusni žrtvi nekakšnega odlaganja resnice nočeva biti!

VOJAŠKI IZVEDENEC HERMAN: Kodeks poklica, s katerim ste seznanjeni tudi vi, starejši kolega, nalaga preučitev okoliščin pred kakršno koli izjavo za javnost!

SIMON: Toda to lahko traja neskončno dolgo!?

PROFESOR KARL: Vprašam naravnost: Sva resnično zapornika?

Glasba

DIREKTOR INŠTITUTA *(se približa, nekoliko priliznjeno)*: No, prosim, vdajta se v to. Opraviti moramo vsa opazovanja. Tudi meni je neljubo. *(Čez čas)* Diegova smrt bo osvetljena, ko bo čas za to!

PROFESOR KARL: Lep memento mori.

VOJAŠKI IZVEDENEC HERMAN: Odpeljite ju že!

Vrata knjižnice se odprejo. Koraki. Vrata se zaloputnejo. Glasba.

11. PROFESORJEV DNEVNIK

Pod gladino. Zvoki potapljanja. In deli pogovorov potapljačev v mikrofonskih maskah. Od nekje prihaja iz daljav še rahel, a naraščajoč zven zvona. ■

PROFESORJEV DNEVNIK:

Ali lahko naša govorica poimenuje nekaj, s čimer še nimamo izkušnje, pa vendar slutimo, da obstaja?

Ali lahko spregovori o skrivnostni biokemiji, ki počasi spreminja neživo v živo nekje na dnu nepreglednih morskih globin?

O skrivnostni sili, ki bo nekoč prišla – kakor neustavljivo kipenje orgelskih registrov v Bachovi fugi – z dna oceanov na naše obale, do nas?

Zvon še zmeraj odzvanja nekje pod gladino. Glasba - crescendo.

12. PROJEKCIJA NA VOJAŠKEM INŠTITUTU

Videoprojektor teče sredi manjše dvoranice.

DOKTOR SCHIELD (v dvorani): Zdaj pa pazljivo glejte posnetek!

Op.: Vsi glasovi, ki jih slišimo (pisani so v kurzivi) so na posnetku.

GLAS Z LADJE: Zakaj ni slike? Takoj vključite kamero... Slišite, profesor!

SIMON: Vključena. Snemava! Glejte, profesor... Tam... Velik oblak... In vrti se.

DOKTOR SCHIELD (v dvorani): Ste že kdaj videli kaj takega?

PROFESOR (glas v filmu): Spreminja se v nekakšen verižni kolobar... V svetlečo se verigo ... Snov na obodu žari.

Pisk potapljačeve sonde iz filma.

GLAS Z LADJE: Tu ladja, profesor. Slišite!? Prekinite potop!

PROFESOR (v filmu): Pa ja ne mislite, da bomo pustili Diega?!

GLAS Z LADJE (v filmu): To je ukaz! Pomožna ekipa vam gre nasproti. Je že na poti k vam!

PROFESOR (v filmu): Diego, me slišiš?

Zdaj se oglasi bližnji glas v projekcijski dvorani.

DIREKTOR INŠTITUTA (v projekcijski dvorani, na ves glas): Glejte! Tam...Čisto na levi! Nad dnom!

Dolg dih v ustniku potapljača. In zvok projektorja.

NOTRANJI MINISTER (v dvorani): Ustavite!

Projektor se ustavi.

NOTRANJI MINISTER: Teh posnetkov ne sme videti nihče! Takoj moramo imeti sejo sveta za varnost. Na njej morajo biti vsi podatki o dogodku pri otoku! Kako si vi, doktor Schield, razlagate ta pojav?

DOKTOR SCHIELD: Nekaj podobnega, čeprav v drugačni obliki, so zasledili pod obrežji Bajkala pred približno desetimi leti...Vendar nimamo uradnih parametrov za primerjavo...Še vedno so nedostopni za širšo strokovno javnost.

NOTRANJI MINISTER: In kaj to pomeni?

DOKTOR SCHIELD: Bojim se, da so deponije energetskih odpadkov, ki smo jih odlagali v dno pod tem otokom galebov, v zvezi s tem pojavom.

NOTRANJI MINISTER: Ampak zakaj so izbrali ravno ta otok?

DOKTOR SCHIELD: Od nekdaj je bila tu skrita vojaška baza z laboratoriji za raziskovanje morja. Njegove čeri so votle. Ko so bazo opustili, so se odločili za univerzalno energetsko deponijo... in zapolnjevali kaverne.

NOTRANJI MINISTER: Tako blizu ene najbolj obiskanih turističnih obal? Ste znoreli?

DOKTOR SCHIELD: Če dovolite pojasnilo, ekscelenca...(Ironičen nasmeh.) Takrat sem bil še ovum, jajčece! Neizbrano na genetskem ozvezdju. To je bilo namreč pred skoraj pol stoletja!

NOTRANJI MINISTER: Ni časa za neslanosti! Poglejmo posnetek do konca!

Spet sprožilec projektorja. Delno razumljiva govorica s filma v ozadju. Medtem poteka bližnji pogovor v dvorani.

Pisk sonde iz filma.

PROFESOR (v filmu): *Snov na obodu žari in se je odprla...Toda Diega ni nikjer... V njej vidimo samo ustnik...obleko...kisikovo bombo, ki se vrti...Diego?...Diego, slišiš? ...Diego?*

DOKTOR SCHIELD: Opazujte neverjetno sposobnost samožarilnosti, ki jo ima ta snov! Vidite, kako pravilne so oblike pulziranja?!

Glasovi iz upočasnjene posnetka: Diego?...Diego, slišiš?

DOKTOR SCHIELD: Kakšna visokofrekvenčna energija! Neverjetno refleksna snov! Neverjetno...

Sunkovito , a upočasnjeno dihanje na posnetku.

13. RADIO - DRUGO JAVLJANJE

Nekje na obali. Šum jeepa, ki stoji. V kabini.

RADIJSKA VODITELJICA (*iz studia*): In zdaj je znami, če se ne motim, spet reporter Damjan, ki se je za nas odpravil na mesto skrivnostnega dogajanja., ki so ga želei skriti pred javnostjo.

REPORTER: Tako je. Znova sem v kraju dogodka, kjer naj bi se zgodil nenavaden pojav, ki je na obale privabil množice.

Reporter izstopi. Vrata.

RADIJSKA VODITELJICA: Kako se je vse skupaj pravzaprva začelo? Je res, da naj bi se začelo z nekakšnimi videnji domačinov?

REPORTER: Res je... A najprej so včeraj začeli zvoniti zvonovi cerkvice sv. Mikule, ki stoji nad zalivom. (22.11) Ko so prvi domačini prišli do kraja dogajanja, so tam našli otoškega župnika. Ta naj bi, po izjavah prič, ves čas govoril o nekakšni podvodni auri in neusmiljeno zvonil oznanjenje.

RADIJSKA VODITELJICA (*po zvezi iz studia*): Če se ne motim, je bil govor tudi o svetlečih obrazih pod vodo.

Na obali. Šum morja. Galebi.

REPORTER: Res je tudi to. A pogovor o tem z nekaterimi domačini, ki to trdijo, nameravam še posneti.

Prekinitev prenosa s terena. Izklop zveze. Glas radijske voditeljice se zdaj sliši izpod gladine in izginja nekam v globino.

RADIJSKA VODITELJICA: Mi pa povejmo še, da se bomo o dogodku pred Rdečim otokom danes pogovarjali tudi z gostom v studiu, s strokovnjakom komunikologom.

14. PROFESORJEV DNEVNIK

V ozadju različni zvočni signali, glasovi, hreščanje in brnenje zvez. In odzven globin.

PROFESORJEV GLAS: Pogosto, ko poskušam po zvezi poklicati svoje tovariše in slišim le prekinjanje zvočnih signalov, hreščanje in nerazumljivo brnenje, pomislim, kako zaman se poskušamo pogovoriti med seboj. Kako vpijemo, kričimo drug mimo drugega.

In takrat pomislim, da nas govor pravzaprav združuje v človeške jate. Govorica nas ves čas obdaja, deluje okoli nas in med nami, je naš most k drugim, a sama zase živi tudi svoje izmuzljivo življenje. Kot nenehno razvijajoča se funkcija uma projicira naše iskanje smisla v vse obstoječe! V živo in neživo! Živo...v neživo. Neživo - v živo.

Crescendo glasbe.

15. V CELICI

Kaplje v vlažni kletni celici..

SIMON: Do kdaj naju bodo zadrževali tu spodaj, v tej zatohli kleti?

PROFESOR KARL: Kdo bi vedel ...

Tišina. Čez čas.

SIMON: Profesor, čemu se dogaja vse to?...Od kod naenkrat toliko nepoznanega?

PROFESOR KARL: Človek je zarisal svoj ris na vse stene v hodniku živega, vendar ne vemo, za koliko časa.

SIMON: Ne razumem, profesor.

PROFESOR KARL: Poglej, Simon: Človek je bitje, ki ne more živeti samo zase. In zato se skrivamo v skupnost.

SIMON: Skrivamo v skupnost?

PROFESOR KARL: Ja, v njej se obdamo z drugimi. Družimo se v vse večja mesta. Opiti s svojim graditeljskim snom živimo v teh velikih mravljiščih. Iz njih opazujemo naravo le še kot nekaj, kar obstaja zaradi nas, kar obdaja naš stvariteljski sen. Zato jo nenehno spreminjamo po svojih potrebah.

SIMON (*se zamisli*): Res...A kako dolgo še?

PROFESOR KARL: Ne vem...V svoji selitvi na vse bolj umetne kopnine se vse bolj oddaljujemo od svoje zibelke – morja. V to zibel življenja spuščamo iz naših velikih mest reke odplak in te se zlivajo v neznane globine dna. In ni čudno, če nam morje čez nekaj časa odgovori s svojega dna in nam pošlje na naše obale svoj opomin iz globin!

SIMON: Ampak zakaj se direktor inštituta ni potegnil za naju?

PROFESOR KARL: Vedno je bil navadna rit, sicer ne bi postal to, kar je! Nikoli ni bil kaj prida znanstvenik.

Simonovi koraki po celici. Ob mreži. Premetavanje in dihi utrujenega profesorja na žični postelji.

SIMON: Saj sva kakor žrtvi mračnjaških cerkvenih zarot! Podpiševa naj, da je Diego umrl naravne smrti. Podpiševa naj, pa nisva videla ničesar. Podpiševa naj, da žareče snovi, ki je obdajala Diega, nisva nikoli videla in da priznavava vpliv nepravilne dekompresije. Podpiševa naj torej, da se zunaj človeškega vedenja ne more zgoditi nič neznanega in da je vse le po meri človeka.

PROFESOR KARL: Natanko tako, Simon.

Kot da slišita korake na stropu nad sabo.

SIMON: In kaj delajo zdaj?

PROFESOR KARL: Odlašajo, ker ne vedo, kako naj pojasnijo zadevo, če bi prišla v javnost...In najine resnice ne bodo dovolili ...

SIMON: Potem nama res ne bodo dovolili, da bi se javila svojim?

PROFESOR KARL *(se nasmehne)*: Kako si naiven, Simon. Seveda ne!

Nenadoma plane Simon v tih jok. Profesor ga stisne med svoja velika ramena. Glasba.

SIMON: Morena, moje dekle, me čaka...Skupaj sva prišla na obalo, tu naj bi začela novo življenje. Kazalo je tako dobro, saj sem pri vas na inštitutu dobil zaposlitev in prakso. Tudi ona se je znašla s prevajanjem...Nekako ji moram telefonirati. Kako naj vem, da bo zdržala, če se ne javim. Da ne bo pustila vsega skupaj in odšla nazaj na celino.

PROFESOR KARL: Zaupaj ji, pa ti bo laže. In boš vedel, da je tu, da te čaka!

SIMON: Ne! Morava priti do telefona! Boste pomagali, profesor?

PROFESOR KARL: Zaspi, Simon! Daj, zaspiva? Utrujena sva!

Se uležeta. Obračanje teles. Glasba. Vanjo zdaj profesorjev, zdaj Simonov izdih.

16. FRAGMENT - PANIKA

Zvonjenje cerkvenega zvona. Glasovi množice. Panika. Vsa zvočna masa narašča in zdi se kot da pride na dan izpod gladine. Pljusk. Zunaj dežuje.

17. RADIO – TRETJE JAVLJANJE

RADIJSKA VODITELJICA (*po radijski zvezi*): Ta hip ima naš reporter pred mikrofonom priče dogodka pred Rdečim otokom.

Nevihita zunaj. Reporter se javlja v program pred vhodom v cerkvico sv. Mikule.

REPORTER: Dober večer v studio. Govoril bom s pričama tega tako imenovanega »razodetja«. Z otoškim ribičem in njegovo ženo.

Reporter s sogovornikoma vstopi v cerkvico. Občasno zapihajo sape v mikrofona.

REPORTER: Gospa Delvecchio, stojiva na obali Rdečega otoka, pred otoško župno cerkvijo. Povejte, vi ste doma na tem otoku. Bili ste priča. Kako se je vse začelo?

STARKA: Naš župnik so prvi opazili nenavadno svetlobo pod vodo. In potem so začeli zvoniti.

REPORTER: In takrat ste prišli na obalo vsi?

STARKA: Ja. Vsi otočani smo se zbrali. Ves zaliv je žarel od svetlobe.

RIBIČ: Nekateri so prišli tudi s čolni. Kmalu se je napolnil ves zaliv.

STARKA: V morju so se prikazale podobe. Kakor svetleče se jaslice. »O, duše so prišle na naše obale!« so govorili nekateri.

REPORTER: Tako, včeraj ste bili Torej ste bili po vašem vsi otočani priče nekakšnemu srečanju z dušami umrlih, pravite? Kaj pa potem? Kot vem so potem pripeljali v zaliv policijski čolni. Povejte poslušalcem, kaj se je v resnici zgodilo.

RIBIČ: Začeli so nas razganjati z velikimi žarometi in nas z zvočniki pozivali, naj se vrnemo na obalo. Ko pa so začeli streljati v zrak opozorilne svetlobne rakete, so mnogi panično veslali k obali. Čolni so se zaletavali med seboj. Ljudje so vreščali in skakali v vodo.

Zadaj prisluhi opisovane panike. Klici množice. Svetlobne rakete.

REPORTER: Ampak, če razumem prav, se je, v do takrat skoraj privzdignjeno ozračje, naselila panika.

RIBIČ: Bilo je grozno.

STARKA: Potem je svetloba sama od sebe ugasnila.

RIBIČ: Dolgo smo reševali ljudi na obalo ...

REPORTER: Tako se je torej večer žarečih »podvodnih« jaslic končal z vsesplošnim preplahom in kot smo izvedeli tudi z mnogimi žrtvami!

Mehurčki.

REPORTER: Pozdrav v studio.

Radijski glasovi se zdaj slišijo kakor pod vodno gladino.

18. RADIO - STUDIO

RADIJSKA VODITELJICA: V studiu imamo zdaj pred mikrofonom gosta, magistra psiholoških ved in strokovnjaka za preučevanje komunikacij z množicami, gospoda Eiselta. Dober dan...

MAGISTER EISELT: Dober dan.

Mehurčki. Glasova na radiu kakor da se dvigata iz globine morja proti površju. Pljusk na gladino.

RADIJSKI VODITELJ: Gospod magister, ali lahko pritrdite mnenju, da smo bili včeraj priča nekakšnemu slepilnemu transu, "samovžigu" množice?

MAGISTER: Iz zgodovine podobnih pojavov je splošno znano, da lahko določeno, recimo temu »fantazmagorično« razpoloženje, ki se, če ga spodbudijo govorice, naseli v ljudeh, pozneje res sproži različna neljuba dejstva, kakršnim naj bi bili priče v tem primeru.

RADIJSKA VODITELJICA: Javnost je prestrašena...Povejte nam: številni naši poslušalci so bili v odmevih na dogodek mnenja, da je treba s tistimi, ki sprožajo ali pa usmerjajo množična »videnja« in tako imenovana »oznanjenja«, ravnati nadvse strogo. Vi vodite preiskavo, kaj menite o tem vprašanju?

MAGISTER EISELT: No, širšo javnost je treba zavarovat pred nerazumnimi preplahi...

Glas zdaj znova izginja v morski ambien. Kakor, da poslušamo radio nekje pod vodno gladino.

MAGISTER EISELT: Dolžnost organov reda in zaščite je, da morebitne pojave »množične histerije« kar se da razumno in nenasilno umirijo...poudarjam pa, ker gre za občutljivo vprašanje, predvsem z nenasilnim ravnanjem...

RADIJSKA VODITELJICA: Hvala lepa.

Glas iz studia izginja v globino.

19. V CELICI - nadaljevanje

Glasba. Kaplje v kletni celici. Obračanje teles. Zdaj profesorjev, zdaj Simonov izdih.
SIMON (*leže*): Ne morem in ne morem spati ...

PROFESOR KARL (*leže*): Veš, Simon, kaj mi je nekoč rekel star ribič, s katerim sva si takole, kot midva zdaj to celico, delila kajuto?... Da svet sloni le na ribji plavuti. Včasih tudi sam mislim tako... Globoko v globinah oceana drži svet pokonci samo ribja plavut, je rekel... Ribja plavut! Ko bodo naše mreže zajele pregloboko v skrivnost dna, bo udarila z repom in bo konec sveta...(Umolknje).

Rahla prisotnost glasbe.

SIMON: Je sploh mogoče živeti na tem svetu kako drugače, kot živimo, profesor?

PROFESOR KARL: Samo s skokom iz naših pravil, ki jih rišemo po hodnikih živega na tem planetu.

SIMON: Naj bi se vrnili v nepopolnost?

PROFESOR KARL: Ja, vdati se moramo v skromnost minevanja, ki velja za vse živo. Nazaj k pravilom naravno izumirajočih vrst!... Ali pa na dno, k ribi Faroniki.

SIMON: Mislite, da bomo tako, kot živimo, mogoče lahko celo izumrli, profesor?

PROFESOR KARL: Ne vem, Simon. Kdo bi vedel?... Mogoče bomo morali samo nazaj v globine. Za nekaj časa, nazaj tja dol, od koder prihajajo vsa začasno izbrana življenja na bregove pod milost svetlobe... Lahko noč.

SIMON: Lahko noč, profesor.

Glasba. Kaplje v celici.

20. PROJEKCIJA NA VOJAŠKEM INŠTITUTU (3)

Upočasnjeno dihanje skozi ustnik. Iz filma, ki se projicira.

DOKTOR SCHIELD (*v dvorani*): Poglejte, kaj počne!... Kako ga vrtinči!

Dihi na posnetku.

GLAS Z LADJE: Tu ladja! Takoj se vrnite! To je ukaz! Dekompresijo bomo opravili v komori... Slišite, to je ukaz!... Vrnite se takoj!

PROFESOR KARL: Diego..Slišiš, Diego?

NOTRANJI MINISTER: Dovolj!

DOKTOR SCHIELD: Ustavite projekcijo!

Filmska projekcija se ustavi.

NOTRANJI MINISTER: Kje sta?

VOJAŠKI IZVEDENEC HERMAN: V karanteni. Spodaj v kleti inštituta.

NOTRANJI MINISTER: In truplo... tega Diega?

DOKTOR SCHIELD: V komori laboratorija imamo to stvar... v pol obstajanju... no, tega Diega.

NOTRANJI MINISTER: Kaj pa svojci? Ste, no... hočem reči, ste poskrbeli... ?

VOJAŠKI IZVEDNEC HERMAN: Pripravljamo uradni zapisnik, da trupla nismo našli.

DOKTOR SCHIELD: Dovolite?! Pojdimo si jo zdaj ogledati to snov ... Mislim, tega – Diega ...

Odidejo. Glasba.

21. POBEG

Zaslišijo se koraki, ki gredo proti celici. Vrata se odklepajo.

PRVI SPECIALEC: Profesor Karl, asistent Simon, stopita, prosim, z mano ...

SIMON: Sva končno dobila dovoljenje za obisk?

PRVI SPECIALEC: Preselili vaju bomo. Kot rečeno: sledita mi, prosim!

Med korakanjem po hodniku.

PROFESOR KARL: Zdaj?

SIMON (*šepetaje*): Zdaj!

Nenadoma se profesor začne opotekati.

PROFESOR KARL: O,ooo...Ne morem...Slabo mi je, ne morem...O, moje noge!

SIMON: Primate se me, profesor. (*Zavpije*): Kaj gledate, pomagajte mi ga prijeti, no!

SPECIALEC: Primi se me, stari... dvigni se!

Medtem skoči Simon na specialca.

SIMON (*sam pri sebi*): Zdaj ali nikoli! (*Na glas*): Na!

Top udarec. Sliši se, kako pade telo specialca na tla.

SIMON: Tako! Moj jiu-jitsu, profesor, včasih pomaga ...

Odideta na eno stran. Bližajoči se koraki drugega specialca po hodniku z druge strani.

SPECIALC: Ej, vidva, stojta! ..Alo, stoj!

Tek njegovih nog po hodniku mimo in za njima. Glasba – poudarek napetosti.

22. V KLETI INŠTITUTA

Člani kriznega štaba pridejo po hodniku. Koraki po tlaku.

NOTRANJI MINISTER: Ga imate kar tu, v akvarijih?

DOKTOR SCHIELD: Ja! V komori za morsko biomaso.

NOTRANJI MINISTER: In za kaj pravzaprav gre ...

DOKTOR SCHIELD: Za nekakšno simbiozo tkiv. Simbiozo služi, ki žari, in človeških celic.

Glasba. Težka vrata komore se odprejo. Stopijo v akustiko komore, v kateri se sliši brbotanje mehurčkov.

VOJAŠKI IZVEDENEC HERMAN: Tu je!

Brbotanje mehurčkov. Bližje.

DOKTOR SCHIELD: Sluz, ki je v resnici...Diego. Oziroma tisto, kar je ostalo od Diega.

NOTRANJI MINISTER: Ampak saj vidim obraz! Obraz v tkivu iz svetlečih se kapljic.

DIREKTOR INŠTITUTA: Videti je, kot da je v globoki komi..

NOTRANJI MINISTER: Nihče ne sme vedeti, kaj imamo tu. Tudi o potopu ne sme priti nič v javnost. Vso javnost v zvezi z zadevo pri Rdečem otoku popolnoma onemogočite!

DOKTOR SCHIELD: Bojim se, da je že prepozno, ekselenca ...

NOTRANJI MINISTER: Kako?

VOJAŠKI IZVEDENEC HERMAN: Neka lokalna radijska postaja je objavila, da je baje našla nekaj očividcev žarenja v zalivu pred otokom. Mi smo...

NOTRANJI MINISTER: Kaj? Takoj ustavite te novinarske vohljače, demantirajte, recite, da je šlo za »novinarsko raco«...za umišljanje. Zamenjajte urednike. Zaprite postajo. Kar koli! Niti prahec ne sme v javnost, smo se razumeli!?

VOJAŠKI IZVEDENEC HERMAN: Razumeli...

NOTRANJI MINISTER: Ne, ne, čakajte!...To zdaj ne bi bilo kar tako neopazno ... in bilo bi sumljivo... *(išče misel)* Že vem. Uporabite nasprotno metodo! Objavite vse kot veliko potegavščino radia... kot igrano, montirano zadevo, »fake«. Kot igro, ki je bila predvajana, ker ozavešča, kaj pravite?

VOJAŠKI IZVEDENEC HERMAN: Takoj bomo ukrepali.

NOTRANJI MINISTER In še to: potem spremenite program, naj se isti glasovi ne pojavljajo več. Oddajajte samo lahko glasbo, turistična obvestila...Naredite vse lepo in lahko...no...

23. RADIO – ČETRTO JAVLJANJE

Na obali. V ozadju množica, ki ji ne dovoljujejo dostopa. Reporter Damjan se pripravlja na vklop.

REPORTER: David, a smo na zvezi? Povej, kdaj grem v program...Ste vi pripravljeni na vklop? Jaz sem...

TEHNIK NA ZVEZI: Čez nekaj trenutkov boš na zvezi.

REPORTER: Vidim...Veš kaj, barva gladine se spet čudno spreminja. Znova se začnjenja.

GLAS NA ZVOČNIKU: Odstranite vse z obale.

V ozadju hrum motorjev.

REPORTER: Gladina se spet pripravlja na žarenje. Bo zveza kmalu?...Razdelilnica?

Vključitev zveze.

REPORTER: Lahko grem v program?

GLAS NA ZVOČNIKU: Ponavljam: Takoj odstranite vse z obale.

Zvočna masa. Kot stopnjevana zvočna skica zmede in panike. Vse se umiri kot izbruh na gladino.

24. V KOMORI INŠTITUTA

Brbotanje mehurčkov v komori.

DOKTOR SCHIELD (*nenadoma*): Glejte zdaj...V sluzi se delajo nekakšne jamice !?

NOTRANJI MINISTER: Kot da bi imela tam oči?

DOKTOR SCHIELD: In namesto zenic ima še bolj sevajoče tkivo.

NOTRANJI MINISTER: Res, groza!

DIREKTOR INŠTITUTA: Kako žari ...

Koraki dveh v teku prihajajo do komore. Vanjo planeta vojaška specialca.

PRVI SPECIALEC: Oprostite, gospod admiral! Profesor in asistent...Pobegnila sta!

NOTRANJI MINISTER: Pobegnila? (*Zavpije:*) Za njima! Takoj mi ju najдите!

Tek specialcev ven. Kovinska vrata. Dramatična glasba.

25. V KNJIŽNICI

Zvonenje telefona v slušalki. V prostoru tiho igra radio.

SIMON: Moram jo dobiti!

Na drugi strani linije zvoni. Nekdo dvigne slušalko. Morena ima tuj naglas.

MORENA (*v slušalki*): Kdo je?

SIMON: Morena, Simon tu ...

MORENA: Cazzo! Pa kaj si ti misliš?! Oglesiš se po treh dneh, ne da bi sporočil, zakaj te ni?!

SIMON: Poslušaj, Morena, ne utegnem razlagati vsega, a moraš mi verjeti... Še vedno sem v Centru...

MORENA: Kaj naj ti verjamem? Kaj?...Da so ti spet podaljšali ta tvoj zajebani teren? Da greš na potapljanje še za en teden? Poslušaj, Simon. Lej, nočem biti in ne bom ujetnica tvojega poklica, me razumeš! Sem sva prišla, da...začneva na novo, drugače...Glej, jutri odpotujem.

SIMON: Morena

MORENA: Je že prepozno. Odpotujem, definitivno, razumeš!

SIMON: Morena, slišiš? (

Škrt telefona. Linija se prekine. Simon spusti slušalko.

SIMON: Nekdo je prisluškoval... Morena kljub vsemu ne bi prekinila?

40.59

Medtem se glasneje zasliši radio. Studijska glasba se prekine.

REPORTER (v radiu): Spoštovani poslušalci, spet se vam oglašam iz zdaj že zaprtega območja pred Rdečim otokom. Danes je še do včeraj prijazno turistično mestece na obali, nasproti otoka, obdano z bodečo žico in španskimi jezdec...

Sarkastičen smeh Simona.

SIMON: Haaha!

REPORTER (v radiu): ki ne dovoljujejo pristopa nikomur.

Simona popade histeričen smeh.

SIMON: Slišite, kaj poroča radio, profesor?

Simon nastavi radio še glasneje.

REPORTER (v radiu): Vojska je prevzela nadzor nad pokrajino in, seveda, nad neželenim razširjanjem novic o svetlečem se prividu.

V prenosu je slišati ozadju vožnje vojaških vozil.

REPORTER (v radiu): Na obali zaliva sem in čez nekaj trenutkov bom seveda skušal dobiti pojasnilo glavnega poveljnika zaprtega območja. Toliko za zdaj.

V ozadju še poteka radijski prenos.

VODITELJICA V STUDIJU: Zdaj bomo počakali na nove sogovornike v studiu... In, seveda, na novo poročanje našega reporterja, ki se je odpravil na mesto skrivnostnega dogajanja.

SIMON: Torej se je razvedelo. Vse je izbruhnilo na dan! Midva pa sva še vedno talca »skrivnosti«?!!

Profesor utrujen sope.

SIMON: Vse, kar prestajava, je nepotrebno ...

PROFESOR KARL: Ne, ne, motiš se, mladenič. Vse bodo skrili pred javnostjo in potvorili, če se kaj spoznam na to. Zato morava, kakor praviš ti, uiti, dokler je še čas.

Zunaj pred knjižnico tek več ljudi.

SIMON: Pssst.

Pogovor in ukazi.

VOJAŠKI IZVEDENEC HERMAN: Vse preiščite! Ne moreta biti daleč!

Simon ugasne radio. Zunaj glasovi.

DIREKTOR INŠTITUTA: Mogoče sta v knjižnici?

PROFESOR KARL (*naglo in šepetaje*): Hitro! hitro, Simon! Tam zadaj je še en izhod!

Tek njunih korakov po parketu skozi sobic o za knjižnico. Vrata se zaloputnejo. Tek nog po stopnicah navzdol. Profesor je izmučen.

26. V KOMORI INŠTITUTA

Profesor Karl in Simon sestopita v klet. Tečeta po hodniku proti komoram.

SIMON (*nenadoma*): Glejte, profesor! Tista vrata!

PROFESOR KARL: To je pot v komoro.

Odpiranje kovinskih vrat komore.

PROFESOR KARL: Hitro noter! Tu naju ne bodo iskali! Zapri!

Odpreta vrata komore.

SIMON: O, ne!...Ne more biti res?!

PROFESOR KARL: O, moj bog?! Slutil sem.

PROFESOR KARL: Bal sem se tega pogleda.

SIMON: Zajeli so jo v sondo?

PROFESOR KARL: To je Diego! (*Glasneje*): Pozdravljen, Diego ...

DIEGO (*kot sluz govori z zamolklim, počasnimin, brbotajočim glasom*):
Po-zdrav-lje-na...

SIMON: To... ta snov ...

SIMON: Ta snov brez oblike... govori? Nemogoče.

DIEGO: Ha ha...Brez oblike?! Boš vedno enak, Simon? In vi, profesor, so vas tudi zajeli...

SIMON (*zašepeta profesorju*): Kako more vedeti, kdo sva?

DIEGO: Vse je zavest...Tudi neživa snov ima zavest. (*Smeh.*) Ja! In kot vidita, imam tudi nekaj spomina ...

SIMON: Ne razumem

PROFESOR KARL: Vse, za kar smo v ekspanziji svojega vase zaverovanega duha mislili, da ni živo...

DIEGO (*zaprasketa kot iskre*) Ima zavest o sebi. Pravilno, profesor. In to žarenje je – moja prebujena zavest...

SIMON: Zato torej ta snov... to...žari?

PROFESOR KARL: Kadar je snov v nevarnosti, ogrožena, halucinira. To je znano pri nekaterih oblikah morskih nečlenarjev.

DIEGO (*prasketa*): Ja. In spremeni obliko ...

PROFESOR KARL: Nekateri to imenujejo tudi »projekcijo snovi«, holografski diagram. Ker je človek s svojimi posegi spremenil naravne procese, reagira snov opozorilno.

DIEGO (*spet zabrbota*): Vsepovsod se bodo pojavile reakcije snovi. Kmalu...

PROFESOR KARL: Zašli smo v senzualno stvarnost, pravijo. V dobo prividov snovi...

DIEGO (*brbotajoč smeh in prasketanje isker:*) Resnično zašli, profesor.

PROFESOR KARL: V dobo, v kateri se bodo pojavljale vse bolj halucinantne oblike ekološko prizadete, ranjene snovi.

SIMON: To je grozno.

DIEGO – SLUZ (*brbotajoč smeh in prasketanje isker*): Grozno, a ne, muchacho? In kako kaj tvoja Morena?

SIMON (*zakriči*): Ne..

DIEGO-SLUZ(*smeh*): Hohoho!

SIMON: Tega ne prenesem več!

PROFESOR KARL: Simon, ne!

Simon odsune vrata komore.

SIMON: Ne bom se več skrival...Zbogom, profesor.

PROFESOR KARL: Simon!?

NOTRANJI MINISTER (*grmi iz oddajne postaje*): Preiščite še hodnik okoli komore!

Že so pred komoro specialci. Oddajniki šumijo.

DRUGA STRAŽA: V komori sta bila! Mlajši je pobegnil!

Tek nog.

DRUGA STRAŽA: Stojta!

Strel.

PRVA STRAŽA: Ne sme uiti. Za njim!

Streli.

DRUGA STRAŽA: Stoj!

PRVA STRAŽA: Ti, starec, pa se poberi z mano! Ven!

PROFESOR KARL: Ne, ne! Ne boste ga ustavili!

Profesor skoči na hodnik pred specialca.

DRUGA STRAŽA: Umakni se, stari!

Smeh Diega. Prerivanje. Strel.

PROFESOR KARL: Aaaa! Prekleti!

Pade.

DIEGO – SLUZ (*brbotajoče, blizu*): Ha ha ha! Zbo-gom, pro-fe-sor ...

Glasba.

27. ZALIV PRED RDEČIM OTOKOM

Sirene. V ozadju motorji patroljnih čolnov.

POVELJNIK ZAŠČITE (*glas iz zvočnika na obali*): Odstranite vse z obale! Ponavljam, takoj odstranite vse z obale.

REPORTER DAMJAN: To moje snemanje postaja vse bolj napeta zgodba. Radi bi me prekinili. Varuhi reda se trudijo, da bi zajezili resničnost, ki jim je ušla z vajeti.

Sirene.

POVELJNIK ZAŠČITE (*v oddajniku*): Odstranite novinarsko gobezdalo!

REPORTER DAMJAN: Jasno, seveda, ne dovolijo, da bi vedeli, zakaj resnično gre!

Skoči v plitvino in odveže čoln pred pomolom in steče po njem.

REPORTER DAMJAN: Lovijo me.

Reporter Damjan teče po pomolu.

POVELJNIK ZAŠČITE (*v oddajniku*): Ujemite ga na rampi

Skoči v čoln.

REPORTER DAMJAN: Zdaj gre zares, a bom snemal do konca.

Vžge motor. Čoln odpelje.

POVELJNIK ZAŠČITE (*v oddajniku*): Ujemite ga na rampi! Ne sme pobegniti.

Čoln odpelje. Od daleč leti za njim helikopter.

POVELJNIK ZAŠČITE (*v oddajniku*): Zadržite ga, zaboga!!

Med reporterjevo vožnjo se zasliši signal za vklop radijske zveze.

RADIJSKA VODITELJICA (*po storno zvezi*): Damjan?

REPORTER DAMJAN: Ja?

RADIJSKA VODITELJICA (*po storno zvezi*): Prekinili smo. Žal nisi več na zvezi. Že tvoje prejšnje javljanje ni šlo v program. Ta hip so nam prepovedali emitirati karkoli v zvezi z Rdečim otokom. Prišli so na program, zasedli postajo... ves program nam menjajo

Streli nekje na obali. Vnovičen vklop zveze.

RADIJSKI TEHNIK (*po zvezi*): Drži se, stari.

Izklop zveze. Čoln se počasi približuje otoku in ustavlja. Vozi na mestu.

REPORTER DAMJAN (v mikrofona, se snema): Torej sploh nisem bil več v programu?! Jasno!...Od zdaj naprej snemam na življenje in smrt. Upam, da bojo ti posnetki prišli do vas.

Spet start motornega čolna. Reporter Damjan odpelje naprej. Pojavi se helikopter, ki mu sledi.

28. POGOVORI V ETRU

Glasba.

GLAS IZ ODDAJNIKA: Dno in nebo nad gladino žarita! Snov je očitno spet začela žareti.

NOTRANJI MINISTER: Operacija Privid naj se začne! Ste pripravljeni?

POVELJNIK ZAŠČITE (po zvezi): Smo pripravljeni!

PILOT (po zvezi): Pripravljeni!

DOKTOR SCHIELD: Je območje zaprto?

POVELJNIK ZAŠČITE (po zvezi): Je območje zavarovano?

OPAZOVALNI CENTER (po zvezi): V radiusu trideset kilometrov od cilja!

POVELJNIK ZAŠČITE (po zvezi): Operacija " PRIVID", start!

47.45- Šum avionskih motorjev zunaj na pisti.

NOTRANJI MINISTER (zdaj po zvezi): Opraviti morate brezhibno! Nikakršni sledovi ne smejo ostati! Srečno.

Vzlet avionov, ki drug za drugim poletijo s piste v nebo. Glasba

29. V CELICI

V kletni celici. Kaplje s stropa celici. Profesor je ranjen. Pravkar ima obisk.

PROFESOR KARL: Ahhh...Razloge katere višje neumnosti nam hranite za Danse Macabre? Ne vidite, da je vsega konec! Da smo očitno vse zaigrali, vse požrli, vse počlovečili!

NOTRANJI MINISTER (vstopi): Kaj mislite, da bomo res plesali predsmrtni ples na vaš migljaj? (Vstopi.) Kakšna patetika, profesor. Stil bayreuthske opere.

PROFESOR KARL: Kaj ste mu naredili?!

VOJAŠKI IZVEDENEC HERMAN: Ne mi, gospod profesor. Električna. Stopil je v varnostno cono.

PROFESOR KARL (*nemočen*): V kakšno prekleto varnostno cono?

DOKTOR SCHIELD: Poskušal je bežati. Kot vidite, profesor – zaman.

NOTRANJI MINISTER: Mladenič je izbral sam... Za vas razumem, da nočete podpisati, ker nimate več za kaj živeti ... A škoda zanj, da je bil tako neuklonljiv.

PROFESOR KARL: Svinje! Kaj vse varujete in ograjujete! Katerega izmed svojih mnogih bebavih prividov?? Kakšen višji cilj? Kakšen? Katero slepilo?...Nekoč bo vse, kar hočete s tem prikriti, moralo priti na dan!

NOTRANJI MINISTER: Nekoč bodo tudi vaše zmotne predstave o živem, ki smo jim morali verjeti in služiti mi vsi, profesor, spoznane za krive! Mi smo nasedli vam, vašim predstavam o svetu, da ne bo pomote!...In ne vi našemu trudu, da bi si ga smiselno uredili in ohranili!

Odidejo. Vrata celice se zaloputnejo. Profesor ostane sam.

Glasba.

PROFESOR KARL (*v bolečini*): Vem, zakaj si to storil, Simon. Vem. Verjeti je treba. Do konca verjeti – zaradi zvestobe...živemu! Le zvestoba lahko razsvetli temo okrog nas. Temo teh živečih spak!

Glasba.

.

30. SNEMANJE DO ZADNJEGA DIHA

Čoln se bliža. Reporter Damjan ustavlja motor pred obalo otoka. Snema svoje približevanje. Glasba.

REPORTER DAMJAN (*v mikrofona, se snema*): Iz vode...iz vode se dviguje prozorna, žareča gmota. Leze na otok...V njej je...

Nad njim preletavajo prestrašeni galebi.

REPORTER DAMJAN: Ne morem verjeti: ves otok žari. Škrlatno žari. Od te snovi, ki se vzpenja nanj.

Slišati je oddaljeno brbotanje snovi.

REPORTER DAMJAN (*se snema, a vedno bolj težko diha*): Ta snov? Ta snov je polna podob...polna človeških obrazov.

Snov ga prekriva. Brbotanje snovi.

REPORTER DAMJAN (*vse bolj upočasnjeno glas na posnetku*): Kot da bi haluciniral?

Njegov glas omaguje, medtem ko ga prekriva odsevna sluz. Izgublja zavest.

REPORTER DAMJAN: Sam ne vem...Sam ne vem...kaj se dogaja z mano?

31. KONEC »PRIVIDA«

V tem že padajo na otok in v morje pred njegovo obalo prve rakete. Avioni preletavajo prostor. Bombni desant se začne. V etru zvoki bombardiranja. Eksplozije izstrelkov na kopnem ali v morju. Brbotanje snovi, ki se pogreza.

32. EPILOG - ZADNJA MISEL IZ PROFESORJEVEGA DNEVNIKA

Eksplozije v vodi in veliki brizgi. In njihovi izzveni pod gladino. Morje požira vse zvoke v svoje globine.

PROFESORJEV GLAS / MISEL IZ DNEVNIKA: Svet razpada po meri človeka. Ja, človek je rak na telesu narave. Drugače se ne morem izraziti. Oprostil mi boš, Simon, čeprav vem, da si bil kot mlad biolog, tako kot jaz, do konca zaverovan v mistično lepoto oblik življenja.

Glasba. Posamični odmevi oddaljenih eksplozij. Postopno pogrezanje nasilnega hrupa proti dnu.

PROFESORJEV DNEVNIK: Diegovo stanje bom poimenoval – halucinacijo snovi. Bolezensko stanje snovi, Simon. Snov se brani pred človekom in njegovimi posegi in tako oživi s podivjanimi oblikami. Naš stvariteljski sen je spremenil svet, ki nas obdaja, v halucinatno resničnost.

Ves hrup počasi izginja, se seseda v globino. Glasba kot da igra pod vodo. Odmevi zadnjih eksplozij v njej.

PROFESORJEV DNEVNIK: Še vedno sem zaprt, Simon. Danes tam, kjer je bil Rdeči otok, najverjetneje ni ničesar.

Sesedanje zvokov snovi in brbotanje zračnih mehurčkov, ki prihajajo navzgor iz globin.

PROFESORJEV DNEVNIK: In v interesu javnosti še dolgo ne bo. Skrili so, da je bil tu kdaj Rdeči otok, da je kdaj kdo živel na njem ... Obale brezskrbnosti so preselili drugam.

Vse se umirja. Ostaja le glasba. In slišna prisotnost velikega bitja - morja.

PROFESORJEV DNEVNIK: Ja ... tako bodo počasi izginili vsi naši otoki.

Vse izgine nekam v globino morja. Ostanejo le redki, osamljeni zračni mehurčki. In glasba.

© Igor Likar